

Sanasto

Kumppanuusvanhemmuus:

Kumppanuusvanhemmuus on suunniteltua ja jaettua vanhemmuutta, jossa vähintään kaksi henkilöä ilman keskinäistä rakkaussuhdetta ryhtyy yhteisestä sopimuksesta vanhemmiksi yhteiselle lapselle.

Vanhemmuuskumppani:

Kumppanuusvanhemmat ovat toisilleen vanhemmuuskumppaneita.

Co-parenting:

Englanninkielinen vastine kumppanuusvanhemmuudelle. Käytetään laajasti myös eron jälkeisestä vanhemmuudesta.

Kumppanuusperhe:

Kumppanuusvanhempien ja heidän laps(i)ensa muodostama perhe.

Apilaperhe:

Kumppanuusperhe, jossa on kolme tai useampia vanhempia.

Kaksiapila:

Kahden vanhemman kumppanuusperhe.

Kolmiapilaperhe:

Kumppanuusperhe, jonka perustavat kolme vanhempaa, esimerkiksi pariskunta ja itsellinen ihminen.

Neliapilaperhe:

Kumppanuusperhe, jonka perustavat neljä vanhempaa, esimerkiksi kaksi pariskuntaa.

Huoltaja:

Huoltaja on lapsen asioiden hoitaja. Hän on vastuussa lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja huolenpidosta. Vain huoltajalla on oikeus saada tietoa lapsesta viranomaisilta ja edustaa lasta. Huoltaja päättää (yhdessä muiden huoltajien kanssa) esimerkiksi lapsen terveyteen, koulutukseen, nimeen ja uskontoon liittyvistä asioista. Huoltajia voi olla enemmän kuin kaksi.

Biologinen vanhempi:

Biologinen suhde lapseen. Esimerkiksi henkilö, joka on synnyttänyt lapsen tai henkilö, jonka siittiöitä on käytetty lapsen alkuun saattamiseen, ovat lapsen biologisia vanhempia.

Oikeudellinen/juridinen vanhempi:

Suomessa lapsella voi olla kerrallaan vain kaksi juridista, eli oikeudellista vanhempaa. Synnyttäjästä tulee automaattisesti lapsen oikeudellinen vanhempi. Jos synnyttäjä on naimisissa miehen kanssa, tulee myös tästä automaattisesti toinen juridinen vanhempi, ellei kukaan osapuoli tätä kiistä. Juridiseksi vanhemmaksi voi tulla myös tunnustamalla vanhemmuutensa tai perheen sisäisen tai ulkoisen adoption kautta. Lapsella on tapaamis- ja perintöoikeus suhteessa oikeudelliseen vanhempaansa, ja oikeudellisen vanhemman tehtävä on vastata lapsen elatuksesta. Usein oikeudelliset vanhemmat ovat myös lapsen huoltajia, mutta eivät aina.

Sosiaalinen vanhempi:

Sosiaalinen vanhempi on jokainen, joka arjessa toimii lapsen tosiasiallisena vanhempana. Kumppanuusvanhemmuuden tiimoilta sosiaalisesta vanhemmuudesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä vanhempaa, joka ei ole lapsen biologinen/geneettinen vanhempi.

Geneettinen vanhempi:

geneettinen suhde lapseen. Käytetään tarkentavana käsitteenä silloin kun esimerkiksi on käytetty luovutettuja munasoluja ja lapsen synnyttänyt (biologinen vanhempi) on eri henkilö kuin geneettinen (munasolun luovuttanut) vanhempi.

Perheen ulkoinen adoptio:

Adoptoidaan sosiaalitoimen kautta tullut lapsi, jonka biologisia vanhempia adoptoijat eivät ole.

Perheen sisäinen adoptio:

Adoptio, jossa avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen toinen osapuoli adoptoi puolisonsa lapsen. Tällöin lapsen sosiaalisesta vanhemmasta tulee adoption myötä lapsen oikeudellinen vanhempi. Perheen sisäisessä adoptiossa synnyttäjä voi luopua omasta oikeudellisesta vanhemmuudestaan isyyden tunnustaneen henkilön puolison hyväksi tai isyyden tunnustanut voi luopua omasta oikeudellisesta vanhemmuudestaan synnyttäjän puolison hyväksi. Adoption jälkeen lapsen oikeudelliset vanhemmat ovat adoptoija ja hänen puolisonsa.

Vuoroasuminen:

Lapsi on vuoroasuja, jos hän viettää vähintään 40% ajastaan kussakin kodissaan.

Lähivanhempi:

Vanhempi, jonka luona lapsi virallisesti asuu. Hänellä ja lapsella on sama kotiosoite.

Etävanhempi:

Vanhempi, jolla on eri virallinen osoite kuin lapsella. Lapsella on oikeus tavata etävanhempaansa, ja tästä tehdään yleensä virallinen tapaamissopimus.

Aiesopimus:

Aiemmin käytetty nimeä *intentiopaperi*. Aiesopimukseen henkilöt, jotka sopivat yhteisestä vanhemmuudesta, kirjaavat kaikki tärkeät suunnitelmat ja aiheet siitä, kuinka he tulevat toteuttamaan yhteistä vanhemmuutta. Sopimuksen pohjalla ovat perusteelliset keskustelut, johon kirjataan mm. kuinka lapsi saatetaan alulle, mikä on kenenkin vanhemman rooli, kuinka lapsi on kunkin vanhemman kanssa, miten lapsen elatus hoidetaan, miten lapsen nimi valitaan, mitä kasvatuseriaatteita on ajatus noudattaa ja mikä tärkeintä, kuinka asioista sovitaan ja sopimusta päivitetään lapsen elämän varrella. Hankkeen neuvontapalvelusta saa pohjan ja ohjeita aiesopimuksen tekemiseen.

50/50:

Tapaamissopimus voi olla 50/50, mikä tarkoittaa, että lapsi viettää kodeissaan / vanhempiensa kanssa suunnilleen tasan yhtä paljon aikaa.

Lastenvalvoja:

Kunnan viranomainen, joka voi vahvistaa vanhempien tekemiä sopimuksia, kuten sopimuksen lapsen huollosta, tapaamisesta, elatuksesta ja asumisesta. Lastenvalvojan luona ei-synnyttänyt vanhempi voi myös tunnustaa vanhemmuutensa ja saada näin itselleen oikeudellisen vanhemmuuden. Lastenvalvoja voi myös vahvistaa lapselle huoltajan oikeudellisten vanhempien rinnalle. Lastenvalvojan luona voidaan myös tehdä

sopimus, että lapsella on tapaamisoikeus vanhemman roolissa olevaan henkilöön, joka ei ole lapsen oikeudellinen vanhempi eikä välttämättä huoltajakaan.

Sopimus lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta:

Sopimukseen kirjataan, kuinka lapsen elatus hoidetaan, esim. määritellään maksaako etävanhempi lähivanhemmalle elatusapua. Tapaamissopimukseen kirjataan, milloin ja miten lapsi tapaa ja viettää aikaansa etävanhempansa kanssa. Huoltosopimuksessa päätetään, ketkä oikeudellisista vanhemmista ovat myös lapsen huoltajia ja onko lapsella sen lisäksi joku huoltaja, joka ei ole oikeudellinen vanhempi.